

Samantekt

Bjagi, dreifni og orsakasamhengi

Mikilvæg hugtök í heimi gervigreindar

Brynjólfur Gauti Guðrúnar Jónsson

Orsakasamhengi og gagnabjagi

- Fólk á sjúkrahúsum er að jafnaði veikara en annað
- Eru sjúkrahús slæm fyrir heilsuna?

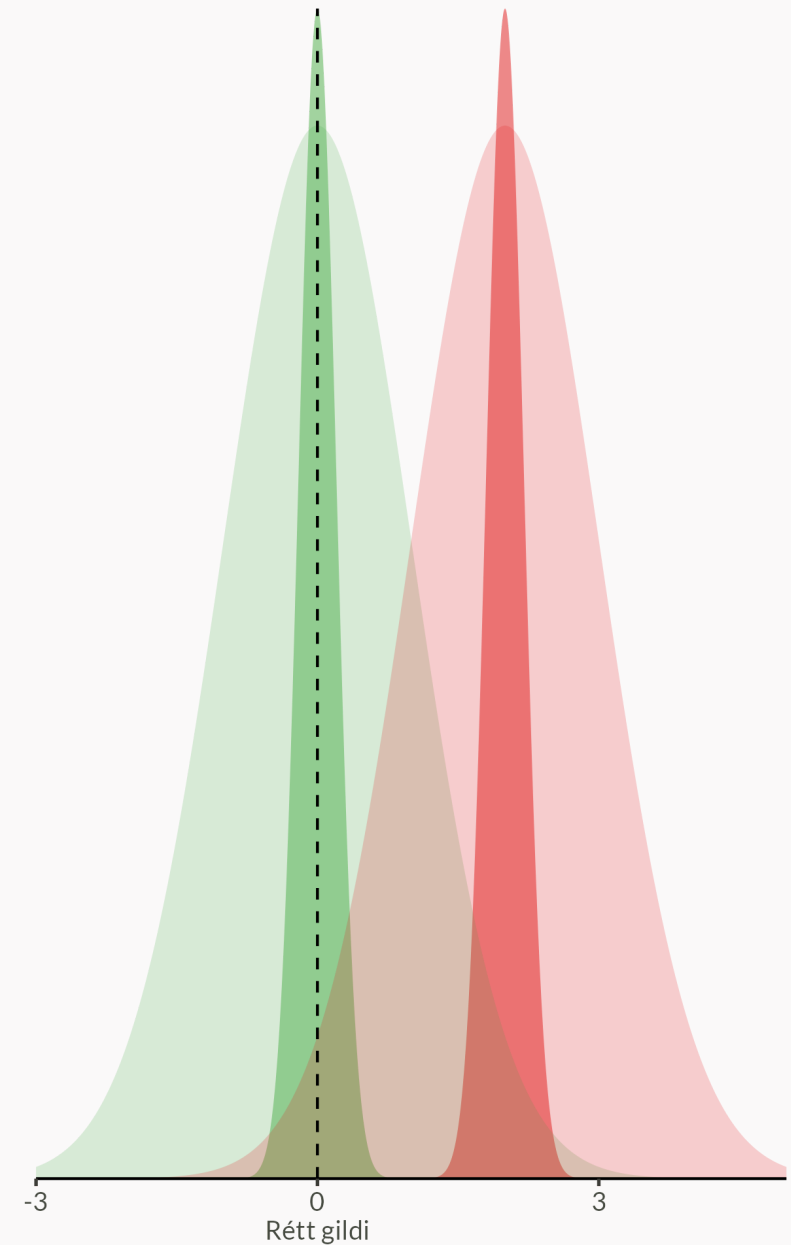
Bjagi og dreifni

Tvær tegundir skekkju

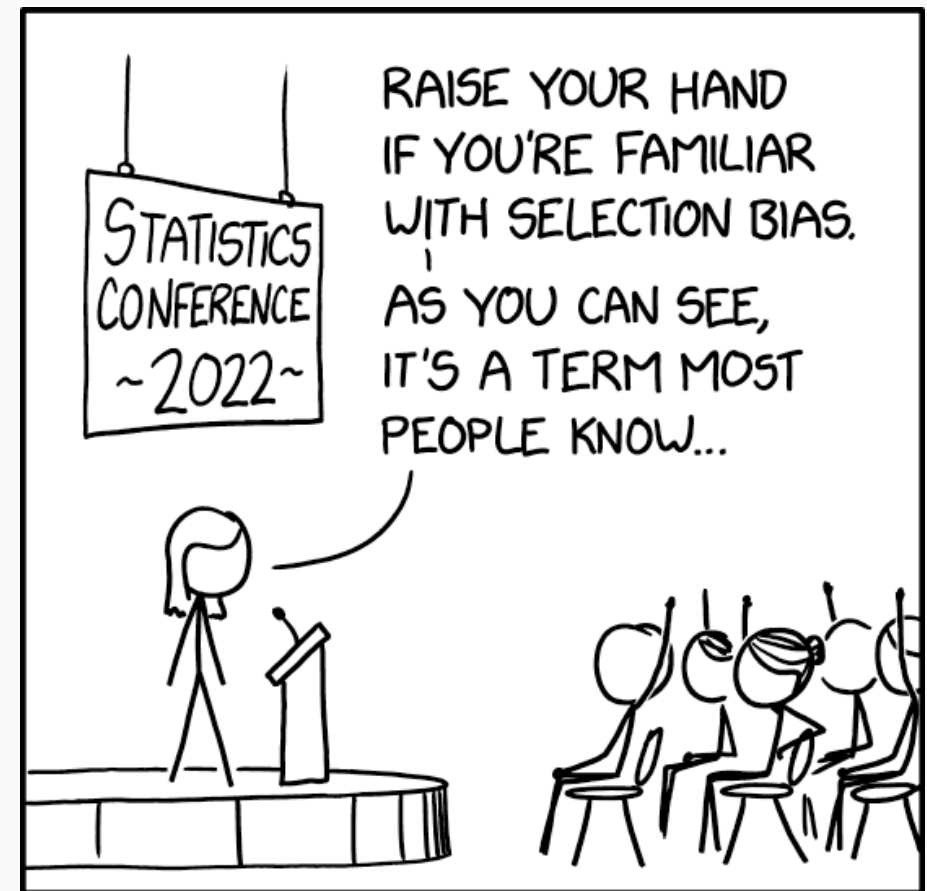
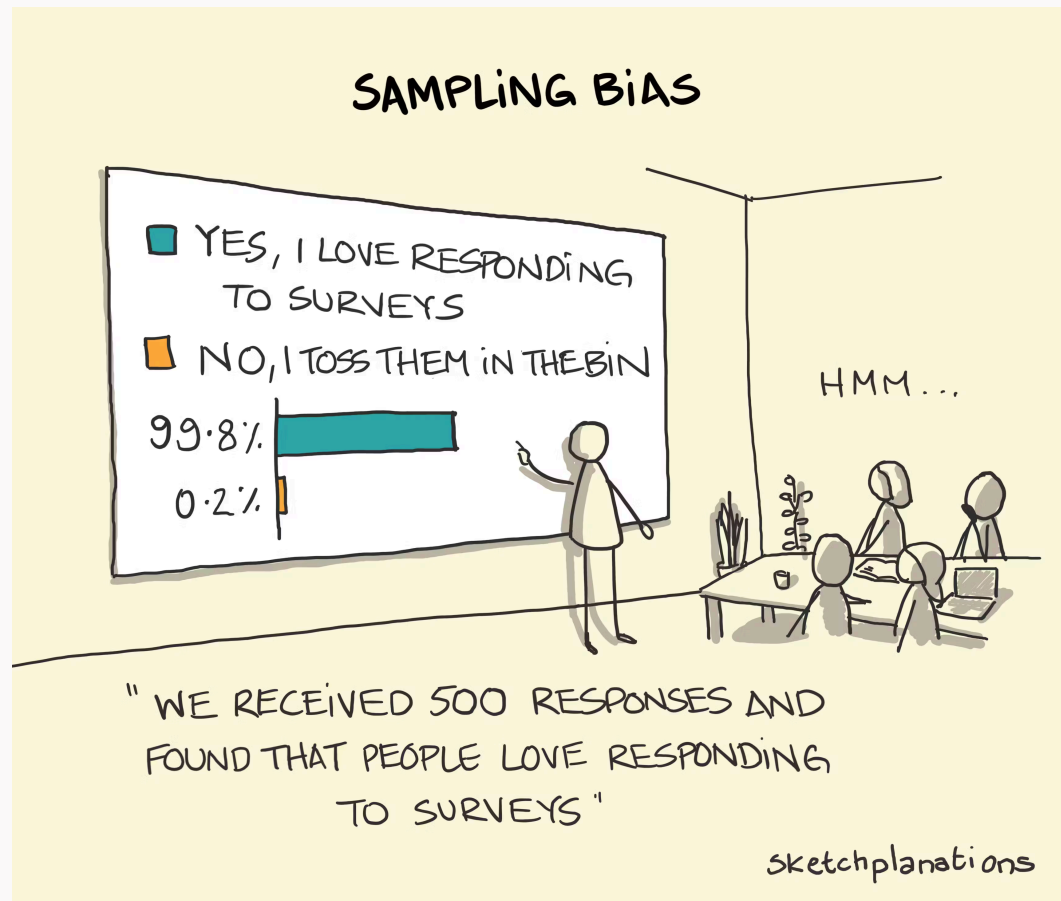
- **Bjagi** (bias):
 - Kerfisbundin skekkja
 - Breytist ekki þótt athugunum fjölgi
 - Dæmi: Einfalt líkan sem missir af mikilvægum mynstrum
- **Dreifni** (variance):
 - Tilviljanakennd skekkja
 - Minnkar þegar athugunum fjölgar
 - Dæmi: Flókið líkan sem lærir hávaða í gögnunum

Orsakasamhengi og bjagi

- Bjagi er aðalvandamálið þegar orsakasamhengi er rangt
- Fleiri gögn laga ekki kerfisbundinn bjaga
- Dæmi: Sjúkrahúsdæmið sýnir bjaga vegna vals

Gagnabjagi

Er þetta **dreifni** eða **bjagi**?

Hvað getum við gert?

1. Íhlutun í heiminum

- Handahófskennd úthlutun
- Jafnar áhrifabreytur
- “Gold standard” orsakarannsóknna

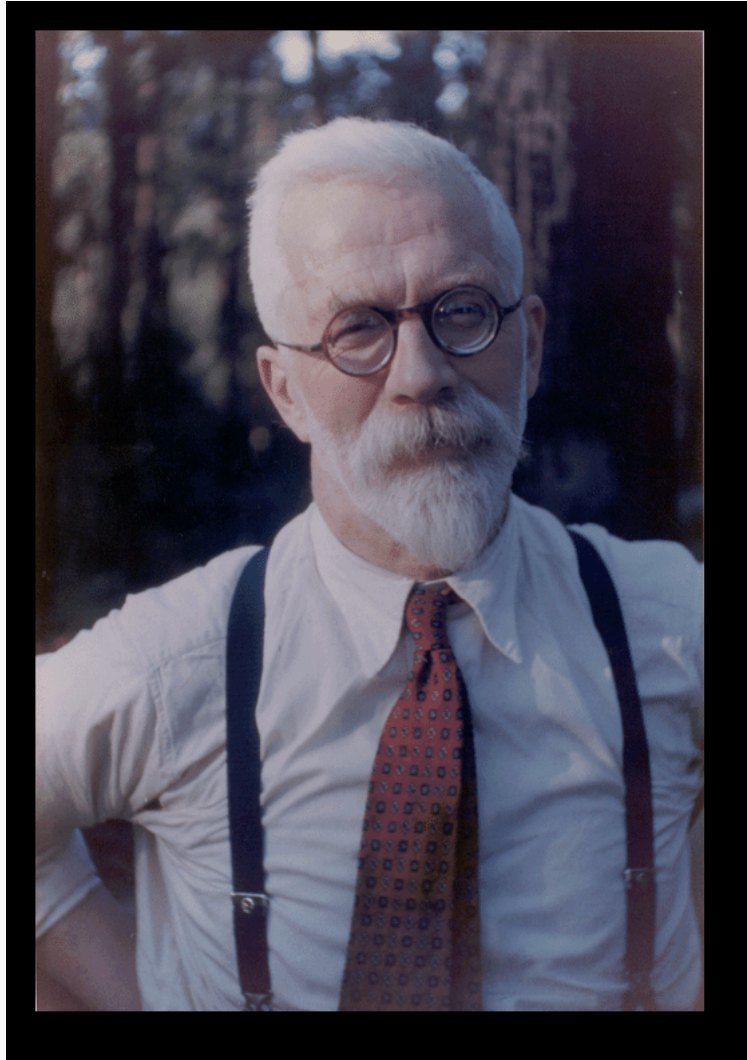
2. Skynsamlega valin gögn

- Náttúrulegar tilraunir
- Samsvörun (matching)
- Gæði umfram magn

3. Orsakagreining

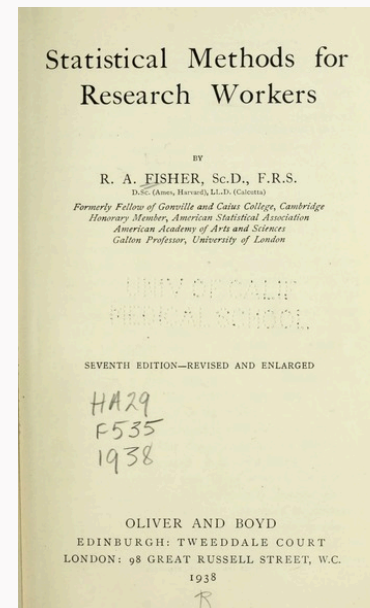
- Tilkynnum forsendur
- Leiðum út besta líkan

Ronald Fisher (1890 - 1962)

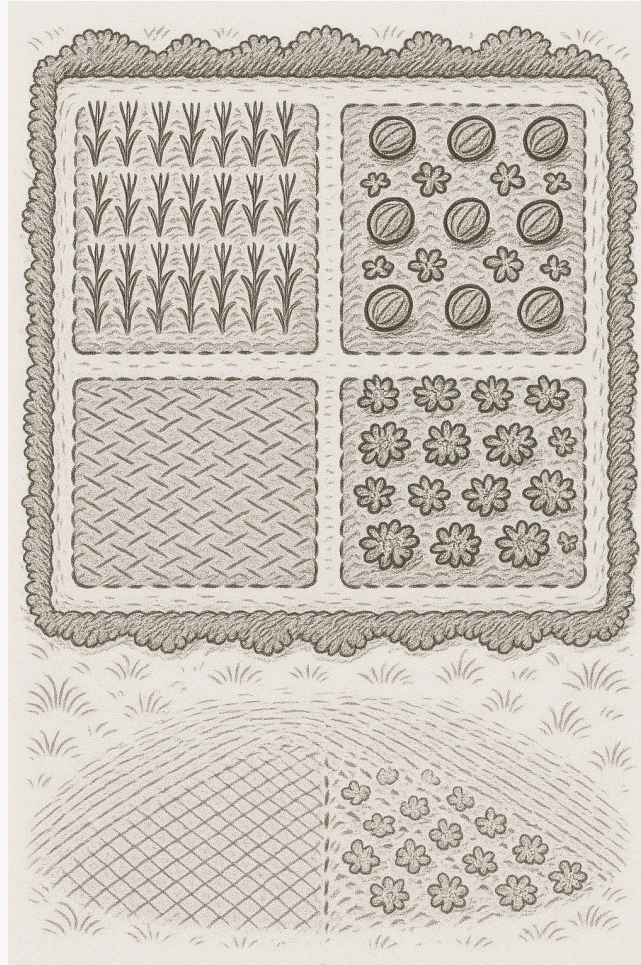

“In relation to the test of significance, the experimenter is often not so much testing a hypothesis as interrogating Nature, asking her, as it were, a question; and **randomization is the device which ensures that Nature’s answer shall be a valid one.**”

— Ronald A. Fisher, *The Design of Experiments* (1935)

Slambitilraunir

Samsvörun (Matching)

Hvað er samsvörun?

- Aðferð til að **para saman einstaklinga** sem eru líkir á öllum mikilvægum þáttum **nema meðferðinni** sem við rannsökum
- Markmið: Skapa **jafnvægi** í áhrifaþáttum milli samanburðarhópa
- Grundvallaratriði: Bera saman **sambærilegar einingar** til að draga ályktanir um orsakasambönd

Dæmi um nálgun

- Para saman skóla með svipað hlutfall nemenda úr erfiðum aðstæðum
- Bera saman sjúklinga með svipaða sjúkrasögu og aldur
- Bera saman íbúa með svipaða félagslega stöðu

Öryggisbelti og bílslys: Flókin orsakasamhengi

- **Spurning:** Draga öryggisbelti úr dánartíðni í bílslysum?
- **Vandamál:** Ekki hægt að gera tilraun með slembiröðun
- **Flækjustig:**
 - Margir þættir hafa áhrif á alvarleika slysa (hraði, vegaðstæður, viðbragðstími)
 - Fólk sem notar belt er líklega varfærnara almennt

Venjuleg greining (með bjaga)

Algeng nálgun

- Bera saman dánartíðni:
 - Fólk með belti vs. ekki með belti
- Vandamál:
 - Varfærnir ökumenn nota belti
 - Áhættusæknir ökumenn nota síður belti

Náttúruleg tilraun

- Greindi slys þar sem **tveir voru í bíl**
- **Ein manneskja með belti, önnur án**
- **Önnur manneskjan lifði, hin lést**
- Margir áhrifapættir eru þá **eins fyrir báða**:
 - Hraði bílsins
 - Vegaðstæður
 - Árekstrarhornið
 - Ökumaðurinn

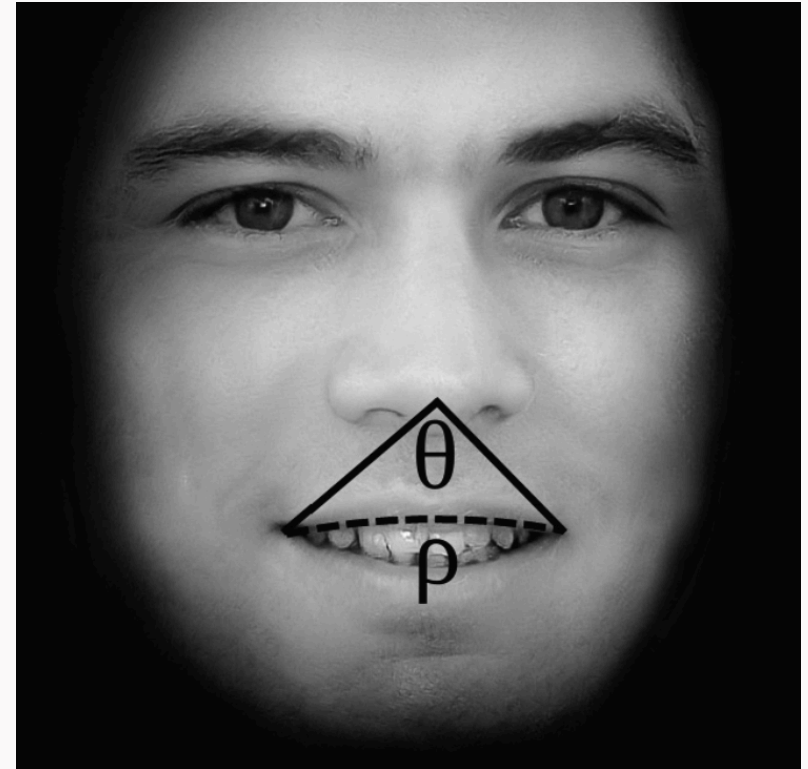
Table 1.1 Crashes in FARS 1975–1983 in which the front seat had two occupants, a driver and a passenger, with one belted, the other unbelted, and one died and one survived

	Driver Passenger	Not belted Belted	Belted Not belted
Driver died	Passenger survived	189	153
Driver survived	Passenger died	111	363

Glæpahneigð og... nefhorn?

Wu og Zhang (2016)

- Rannsakendur þróuðu gervigreindarlíkan sem þeir fullyrtu að gæti:
 - Greint “afbrotamenn” frá “óflekkuðum” einstaklingum
 - Náð 89,5% nákvæmni
 - Fundið líffræðilegar vísbendingar um “meðfædda afbrotahneigð”
- 1800 myndir af kínverskum karlmönnum
 - 700 sakfelldir glæpamenn
 - 1100 almennir borgarar

The algorithm finds that criminals have shorter distances between the inner corners of the eyes, smaller angles θ between the nose and the corners of the mouth, and higher curvature ρ to the upper lip.

Bergstrom & West í bókinni Calling Bullshit

Grundvallargallar rannsóknaðinnar

1. Bjagi í gögnunum:

- Myndir “afbrotamanna” voru úr gagnagrunni lögreglu
- Myndir “óflekkuðra” einstaklinga voru úr almennum ljósmyndum

2. Rangur mælikvarði:

- Líkanið greindi í raun ekki “afbrotahneigð”
- Það greindi mun á skilríkjum og venjulegum myndum

A machine learning algorithm is only as good as its training data, and these training data are fundamentally flawed. [...] The algorithm in this paper is not picking up some underlying physical structures associated with criminality.

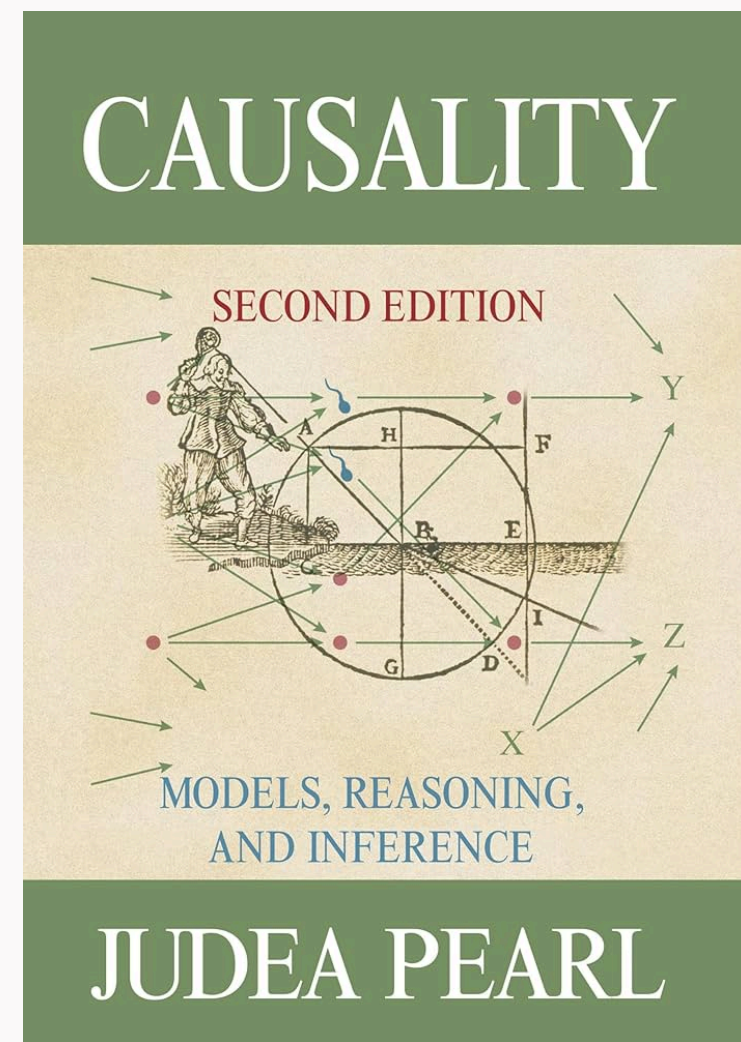
Bergstrom & West í bókinni Calling Bullshit

Orsakagreining

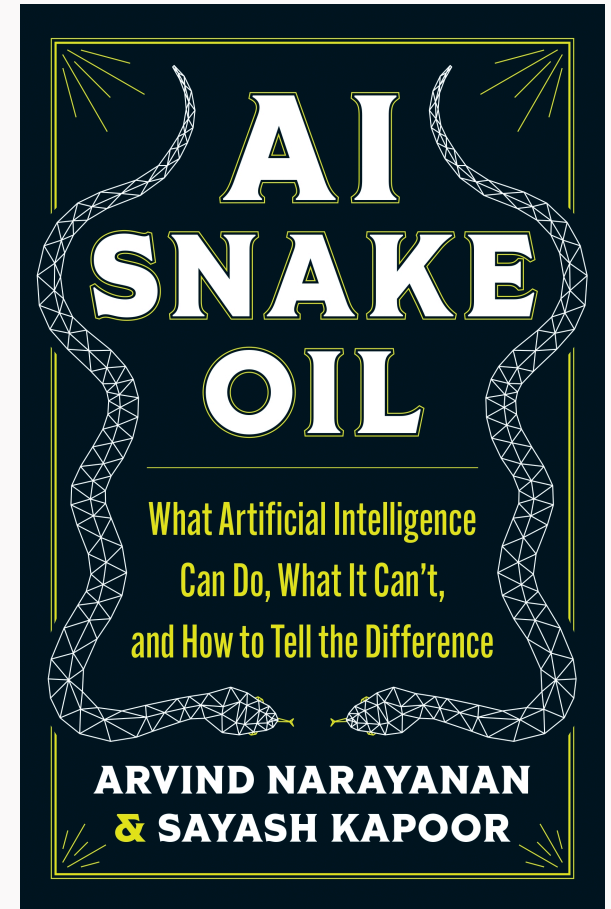
Behind every causal conclusion there must lie some causal assumption that is not testable in observational studies.

Judea Pearl

Gervigreindarspár og ákvarðanir

- Útkoma sjúklinga eftir inflúensu?
 - Líkanið spáði að astmasjúklingar væru í *minni* áhættu vegna lungnabólgu
- Hætta á of háum blóðþrýstingi
 - Sjúklegar með háan blóðþrýsting eru á lyfjum
 - Líkanið ruglast ef það er ekki tekið með í reikninginn

This issue arose in part because the researchers relied on existing data rather than new data collected specifically for the task. Generally, collecting data is expensive and time-consuming. So, some AI developers claim that existing data is enough to make good decisions.

Narayanan & Kapoor - AI Snake Oil

Lykilhugtök og lærdómur

1. Bjagi og dreifni

- Bjagi: Kerfisbundin skekkja sem fleiri gögn laga ekki
- Dreifni: Tilviljanakennd skekkja sem minnkar með fleiri gögnum

2. Orsakasamhengi og gagnabjagi

- Gagnabjagi getur leitt til rangra ályktana um orsakasamhengi
- Mikilvægt að greina á milli fylgni og orsakasamhengis

3. Lausnir og aðferðir

- Slembitilraunir (Ronald Fisher)
- Samsvörun (matching) sambærilegra eininga
- Vönduð orsakagreining

4. Lærdómur fyrir gervigreind

- Gæði gagna skipta meira máli en magn
- Mikilvægt að skilja undirliggjandi orsakasamhengi
- Varast ber að draga ályktanir án þess að skilja bjaga í gögnunum